

Instytut Pamięci Narodowej - Rzeszów

<https://rzeszow.ipn.gov.pl/pl8/aktualnosci/183954,Otwarcie-wystawa-Wysiedlenie-i-zburzenie-miasta-Jasla-w-1944-r-w-Parlamencie-Eur.html>
07.05.2024, 19:40

Otwarcie wystawa „Wysiedlenie i zburzenie miasta Jasła w 1944 r. ” w Parlamencie Europejskim - Bruksela, 25 kwietnia 2023 r.

W 2024 r. przypada 80. rocznica wysiedlenia i zniszczenia Jasła, za co odpowiedzialność spoczywa na ówczesnych niemieckich władzach okupacyjnych. Z tej okazji Muzeum Regionalne w Jaśle przygotowało specjalną wystawę, która została zaprezentowana w siedzibie Parlamentu Europejskiego. Podczas jej prezentacji był obecny dr hab. Dariusz Iwaneczko, dyrektor Instytutu Pamięci Narodowej Oddział w Rzeszowie.

Z inicjatywy europoła Bogdana Rzońcy w Parlamencie Europejskim w Brukseli 25 kwietnia 2023 r. otwarta została wystawa „Wysiedlenie i zburzenie miasta Jasła w 1944 r. ”, poświęcona całkowitemu zburzeniu przez Niemców w czasie II wojny światowej Jasła. Nie toczyły się tam żadne działania wojenne, ale „Niemcy uznali, że jeśli Jasło nie będzie niemieckie, to nie będzie go w ogóle”. W przedsięwzięcie zaangażowane było Muzeum Regionalne w Jasle, jak również władze samorządowe Miasta Jasła oraz powiatu jasielskiego.

We wrześniu 1944 r., kiedy jeszcze trwała wojna, mieszkańcy Jasła czekali na wyzwolenie spod okupacji niemieckiej. Tymczasem doznali bolesnego ciosu, gdyż 13 września 1944 r. na ulicach miasta pojawiły się plakaty rozwieszane przez przebywających w Jasle żołnierzy niemieckich, wzywające mieszkańców do opuszczenia miasta w ciągu 48 godzin. Rozkaz wysiedlenia podpisał własnoręcznie Walter Gentz, ówczesny starosta jasielski.

W ten sposób wojskowe i cywilne władze niemieckie Jasła zmusiły mieszkańców do ucieczki i tułaczki. Później do opustoszałych domów, biur i zakładów pracy weszły specjalne oddziały niemieckie i zaczęły rabować własność prywatną i państwową w Jasle. Zabrano maszyny, sprzęt, żywność, paliwo, dzieła sztuki, meble i wszystko, co mogło służyć do prowadzenia wojny. Następnie żołnierze niemieccy zaminowali całe miasto i wysadzili je w powietrze, burząc po kolei wszystkie budynki i pałac to, czego nie chcieli zabrać.

„Niewątpliwie historia Jasła jest przykładem wyjątkowego barbarzyństwa i bestialstwa Niemców, którzy wycofując się z Polski pod koniec II wojny światowej, postanowili miasto zburzyć w 100 proc. Wymordowano również bez żadnego powodu wiele tysięcy mieszkańców. Co istotne, przed zburzeniem miasta, zabytkowego i zamożnego, postanowili je całkowicie ograbić. Ponad 100 pociągów z dobytkiem i mieniem miasta i mieszkańców zostało wywiezionych do Düsseldorfu. Cokolwiek miało jakąkolwiek wartość, choćby 1 marki, było rabowane. Ten majątek nigdy nie został zwrócony. Dziś ta historia jest mało znana, nie tylko za granicą, ale również w Polsce. Dlatego trzeba ją opowiadać - ze względu na masową skalę wywózki dobytku mieszkańców, dóbr kultury, dzieł sztuki i majątku oraz zrównanie całego miasta z ziemią i mord na jego mieszkańcach” - powiedział wiceszef MSZ Arkadiusz Mularczyk.

Europoseł Rzońca, który jest mieszkańcem Jasła, podczas otwarcia wystawy podkreślił, że 97 proc. jasielskich budynków zostało obróconych w gruzy i to nie w wyniku działań wojennych, ale zemsty na ludności jasielskiej, którą stanowili Polacy, Żydzi, Ukraińcy i Romowie. Po wyzwoleniu Jasła w styczniu 1945 r. mieszkańcy wrócili do swojego miasta tylko po to, by zobaczyć, że nie ma tam już ich domów i majątku. Wiemy, kto rozpętał II wojnę światową, wiemy, że z Jasła do niemieckich miast wywieziono 1002 wagony z zagrabionymi przedmiotami, bo hitlerowcy sporządzili spis zrabowanych przedmiotów w języku niemieckim. Lista ta została odnaleziona w zbiorach archiwalnych w USA” - wskazał europoseł PiS.

W swoim wystąpieniu dr hab. Dariusz Iwaneczko mówił o badaniach prowadzonych przez Rząd Rzeczypospolitej Polskiej na uchodźstwie w Londynie na temat zniszczeń wojennych w Polsce oraz potrzebie reparacji wojennych.

Wystawa ma charakter informacyjny. Zawiera opis wydarzeń, do których doszło w Jaśle jesienią 1944 r. oraz informacje na temat sprawców tragedii miasta, a więc niemieckiego starosty Waltera Gentza i Otto Obenaus, dowódcy wojsk niemieckich. Na planszach zaprezentowano zdjęcia budynków miejskich przed i po ich zniszczeniu oraz współczesny obraz Jasła.